

Porovnání výdajů na externí právní služby z veřejných rozpočtů

Shrnutí

Institut pro udržitelný rozvoj o.p.s. se při své práci na monitoringu veřejných zakázek a korupčních rizik setkává s množstvím informací, které poukazují na nehospodárné vynakládání veřejných prostředků. Mezi nimi se objevil i podnět, který upozorňoval na neúměrně vysoké náklady Ústeckého kraje na externí právní služby týkající se zajištění dopravní obslužnosti v tomto kraji.

Naše organizace působí v Libereckém kraji, ale míra závažnosti tohoto podnětu nás přiměla věnovat se i nakládání s veřejnými prostředky v kraji sousedním. Následně jsme porovnali výdaje na externí právní služby ve všech krajích, v hl. m. Praha, na ministerstvech, na Ředitelství silnic a dálnic ČR a Ředitelství vodních cest ČR.

Zjistili jsme tato fakta:

Právní služby týkající se dopravní obslužnosti zajišťuje pro Ústecký kraj firma Skils s.r.o. advokátní kancelář (původní název WEIL, GOTSHAL & MANGES v.o.s., dále jen „advokátní kancelář Skils“ nebo „firma Skils“). Za období 2008-2020 fakturovala tato společnost Ústeckému kraji právní poradenství za bezmála čtvrt miliardy korun, jen v roce 2020 to bylo více než 33 mil. Kč včetně DPH. Ostatní kraje (bez Prahy) zaplatily za právní poradenství k dopravní obslužnosti v roce 2020 v průměru řádově mnohem méně, a to cca 916 tis. Kč. **Ústecký kraj vydal z veřejných zdrojů v 2020 na externí právní poradenství v oblasti dopravní obslužnosti 36krát více peněz, než je průměr všech ostatních krajů v ČR (bez Prahy).** V porovnání s ostatními kraji se tedy výdaje Ústeckého kraje jeví jako nadstandardní.

Hodinové sazby 23 nejvýznamnějších externích dodavatelů právních služeb (měřeno objemem fakturace v roce 2020) pracujících pro jednotlivé kraje se pohybovaly v rozmezí od 800 Kč do 4 500 Kč. Průměrná hodinová sazba 12 advokátních kanceláří s nejvyšším objemem plnění v daném kraji činila 2 137 Kč bez DPH, průměrná sazba všech 23 největších dodavatelů byla 1 958 Kč. **Ze všech krajů včetně Prahy platil nejvyšší hodinovou sazbu za práci externího právníka (seniorního poradce) Ústecký kraj, a to 4 500 Kč bez DPH.** Následoval Olomoucký kraj platící 3 300 Kč bez DPH a Moravskoslezský kraj platící 3 000 Kč bez DPH. Nejvyšší sazba advokátních kanceláří při práci pro hl. m. Praha byla 2 000 Kč/h.

Rovněž v kontextu smluvních sazeb, které za externí právní služby platí ministerstva a Ředitelství vodních cest ČR, se sazby, které platí Ústecký kraj firmě Skils, řadí k těm nejvyšším. Většina ministerstev si dohodla nižší sazby (od 650 do 3 000 Kč/h). Částky na úrovni Ústeckého kraje nebo vyšší platí čtyři ministerstva (MZ, MZe, MF a MPO) vybraným advokátním kancelářím, které pro ně řeší složitější právní agendu, často ve vztahu k zahraničí.

Cena, kterou si smluvně sjednal a platil Ústecký kraj od roku 2014 do roku 2020 za právní služby firmě Skils, je vyšší než u jiných srovnatelných smluv týkajících se buď dopravní problematiky či mezinárodní arbitráže. Ještě o 300 Kč vyšší sazbu platí firmě Skils Ředitelství silnic a dálnic ČR (4 800 Kč/h).

Smluvní vztahy Ředitelství silnic a dálnic ČR a firmy Skils připomínají vztahy mezi Ústeckým kraje a toutéž advokátní kanceláří Skils. ŘSD podobně jako Ústecký kraj platilo i v roce 2020 vysoké hodinové sazby (Ústecký kraj 4 500 Kč/h za seniorního poradce, ŘSD 4 800 Kč/h). V obou institucích jsou v platnosti mnoho let staré smlouvy, resp. prováděcí smlouvy k nim (Ústecký kraj 2006, ŘSD 2007). Podobná je rovněž omezená ochota obou institucí poskytovat informace.

Veřejní zadavatelé soutěží právní služby v zadávacím řízení, což v posledních letech podstatně snížilo ceny právních služeb pro veřejné subjekty. Ústecký kraj toho však nevyužil, do roku 2020 včetně platil ceny dohodnuté v roce 2014 a teprve v únoru 2021 (pravděpodobně pod vlivem našich aktivit) dohodl snížení sazby za seniorního poradce o pouhých 225 Kč/h (resp. o 350 Kč za juniorního poradce).

Pokud by Ústecký kraj u svého dodavatele právních služeb usiloval o dojednání nižší hodinové sazby, než jakou platil od roku 2014 do roku 2020, mohl ušetřit miliony korun ročně. Kdyby Ústecký kraj alespoň minimální 10% slevu ze sazby seniorního právního poradce, kterou s firmou Skils dohodl na začátku roku 2021, vyjednal i pro období 2015-2020, mohl ušetřit 6,4 mil. Kč. Pokud by platil stejnou sazbu jako Ředitelství vodních cest ČR v roce 2020, mohl jen za rok 2020 uspořit 7,4 mil. Kč a za šestileté období 2015-2020 částku 28,2 mil. Kč. Pokud by platil stejnou sazbu jako druhý „nejdražší“ kraj v roce 2020 (Olomoucký kraj), mohl jen za rok 2020 uspořit 8,9 mil. Kč a za období 2015-2020 částku 33,9 mil. Kč. Pokud by Ústecký kraj platil stejnou sazbu, jako byla nejvyšší sazba advokátních kanceláří při práci pro hl. m. Praha placená v roce 2020, mohl jen za rok 2020 uspořit 18,5 mil. Kč a za období 2015-2020 dokonce 70,6 mil. Kč.

Cestou ke snížení fakturovaných částek za externí právníky také může být dohoda s dodavatelem těchto služeb, aby partneři (majitelé) a nejlepší právníci dodávající advokátní kanceláře, účtující nejvyšší smluvní sazbu, řešili výhradně nejsložitější úkony a jednodušší agendu řešili jiní zaměstnanci advokátní kanceláře za nižší sazbu nebo juniorní právní poradci, kteří se dosud na fakturaci podíleli jen cca 6 %.

Uspořit část nákladů na externí právní služby může Ústecký kraj i větším zaměstnáváním a častějším využíváním interních právníků. Počet jeho interních právníků je spíše nízký, v přepočtu na 100 000 obyvatel zaměstnává 1,20 právníka.

Občanský podnět, který upozornil na vysoké náklady Ústeckého kraje na externí právní služby, byl naší analýzou shledán jako oprávněný. Celkový objem výdajů na tyto služby za roky 2008-2020 dosáhl téměř 250 milionů korun, přičemž tyto práce byly fakturovány na základě neadekvátně vysokých sazeb a jejich objem nebyl dostatečně kontrolován.

Na základě provedené analýzy výdajů krajů a hl. m. Prahy za právní poradenství doporučujeme zastupitelstvu a vedení Ústeckého kraje, aby u svého dodavatele právních služeb usilovalo o vyjednání výrazně nižší smluvní hodinové sazby za tuzemského seniorního právního poradce i za tuzemského juniorního právního poradce. Navrhujeme, aby Ústecký kraj nově vyjednané sazby

kodifikoval v oficiálním dodatku ke stávající smlouvě a tento nový dodatek i s původní smlouvou z roku 2007 zveřejnil v Registru smluv. Ústecký kraj má samozřejmě i možnost stávající smlouvu vypovědět a na externí právní služby vyhlásit nové výběrové řízení.

Ústecký kraj platil za právní služby seniorního poradce firmy Skils nejvyšší hodinovou sazbu ze všech krajů, a to 4 500 Kč bez DPH do roku 2020 včetně a 4 275 Kč/h od 1. února 2021. Jako nejsnáze dosažitelná cena se jeví sazba 3 840 Kč/h, kterou si s firmou Skils v roce 2020 dohodlo Ředitelství silnic a dálnic ČR. Při objemu právních služeb seniorního poradce odpovídající objemu roku 2020 (měřeno počtem hodin) tak Ústecký kraj může ušetřit ročně cca 4,9 milionu korun.

Při snížení hodinové sazby roku 2020 (tj. 4 500 Kč/h) na úroveň sazeb advokátních kanceláří, které dodávají právní služby ostatním krajům, může Ústecký kraj dosáhnout ještě podstatně vyšších úspor.

Tabulka: Potenciální možnosti úspor Ústeckého kraje na nákladech za externí právní služby při objemu právních služeb seniorního poradce odpovídajícím objemu v Ústeckém kraji v roce 2020

Sazba	Možná roční úspora v Kč (při objemu odpovídajícím objemu v Ústeckém kraji roku 2020)
3 840 Kč/h (ŘSD 2020)	4 900 000
3 500 Kč/h (Ředitelství vodních cest 2020)	7 400 000
3 300 Kč/h (Olomoucký kraj 2020)	8 900 000
2 000 Kč/h (hl. m. Praha 2020)	18 500 000

Ústeckému kraji rovněž navrhujeme, aby zkontroloval a vylepšil mechanismus, který by jasně stanovil, jak kontrolovat a ověřovat kvalitu a rozsah dodávaných služeb a oprávněnost fakturovaných částek za tyto služby, aby bylo jednoznačně určeno, kdo za tuto kontrolu zodpovídá, jak kontrola probíhá, a aby výstupy tohoto mechanismu byly transparentní a i je bylo možno zpětně zkontrolovat

Dále Ústeckému kraji doporučujeme, aby nově stanovil pravomoci vedoucích úředníků KÚÚK. Je žádoucí, aby rozhodování o vysokých výdajích nebo jejich kontrole nezáviselo pouze na jedné osobě nebo malém okruhu osob.

Vládě a Parlamentu České republiky nebo příslušným státním orgánům navrhujeme:

- Rozšířit působnost Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) o kontrolu prostředků obcí, měst a krajů, kontrolu společností s majetkovou účastí státu či samosprávy a veřejných akciových společností.** Podle infolistu Rekonstrukce státu (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/IPy1OA/infolist-rozsireni-pusobnosti-nku.pdf>) jde o prostředky v odhadované výši přes 1,5 bilionu korun.

- Určit státní instituci, která bude shromažďovat srovnatelné údaje z hospodaření jednotlivých krajů a dalších veřejných zadavatelů a pravidelně je vyhodnocovat.** V případě zjištěné významné anomálie ve výdajích některého veřejného zadavatele tuto anomálii zveřejnit a následně řešit. V podstatě by šlo o běžnou datovou analýzu, která by ovšem veřejným rozpočtům mohla ušetřit nemalé prostředky.
- Zavést a pravidelně kontrolovat zásadu, aby každá veřejná instituce, stejně jako to běžně dělají soukromé firmy, měla za povinnost pravidelně vyhodnocovat a případně revidovat svoje (mnohdy letité) smlouvy a tuto svou činnost dokladovat.** O těchto kontrolách a revizích smluv, jak byly provedeny a s jakým výsledkem, by mělo být informováno vedení dané veřejné instituce, dále interní auditoři této instituce, dozorčí rada, zřizovatel či nadřízený orgán a výsledky by měly být zveřejněny. Vedení krajů by takové informace mohla podávat krajským zastupitelům například jednou ročně. Nemělo by se pak stávat, aby smlouva, dle které se dlouhodobě plní v řádech desítek milionů ročně, nebyla šest let aktualizovaná, jako se to stalo v případě smlouvy mezi Ústeckým krajem a advokátní kanceláří Skils s.r.o. V případě smlouvy mezi Ředitelstvím silnic a dálnic ČR a advokátní kanceláří Skils s.r.o. jde dokonce o 13 let a rovněž desítky milionů korun ročně.
- Zavést povinnost, aby veřejní zadavatelé doplnili Registr smluv i o všechny smlouvy a jejich dodatky, dle kterých se dosud plní v částkách nad 50 000 Kč bez DPH ročně, ale které dosud nebyly zveřejněny,** protože byly uzavřeny před ustavením Registru smluv (tedy před 1. 7. 2016). Viz opět příklad smluv Ústeckého kraje a Ředitelství silnic a dálnic ČR. Např. v Ústeckém kraji se v roce 2020 plnilo dle smlouvy za více než 33 mil. Kč a plní se podle ní dosud, aniž by tato smlouva a její dodatky musely být a byly zveřejněny v Registru smluv.

Kompletní analýzu najdete [ZDE](#). Její součástí je řada tabulek s konkrétními číselnými údaji.

Kontakt:

Institut pro udržitelný rozvoj o. p. s.

Mgr. Jiří Římanek, ředitel

Švermova 32/35, Liberec X-Františkov, 460 10 Liberec

E-mail: rimanek@ipur.cz

Tel.: 777 124 879

www.ipur.cz, www.nasliberec.cz

Analýza byla vytvořena v rámci projektu „Společně a efektivně proti korupci 2020 - 2021“.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a pomoc znevýhodněným skupinám. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a

dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejska a Norska.“

The project is being supported by the Open Society Fund Prague from the Active Citizens Fund. The programme promotes citizens' active participation in the public life and decision making and builds capacities of civil society organizations. It promotes respect of human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and the respect for human rights including the rights of persons belonging to minorities. Active Citizens Fund came to the Czech Republic in September 2019 with the goal to support CSOs regardless of their size and experience. It is operated by the Open Society Fund Prague, Committee of Good Will - the Olga Havel Foundation and Scout Institute. The Active Citizens Fund is financed from EEA and Norway Grants 2014–2021. With EEA Grants, Iceland, Liechtenstein and Norway contribute towards a reduction in economic and social disparity and the strengthening of mutual cooperation in Europe. One of the important objectives of the programme is strengthening bilateral cooperation between donor and beneficiary states through financial contributions in specified priority sectors. It supports bilateral relations between the donor states Norway, Iceland, and Liechtenstein and the Czech Republic.“

**Měníme systém.
Sodvahou.**

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Nadace OSF

